

Slik gjør vi det hos oss – Skolen i Sydhavnen

”Det er et veldig kraftfullt verktøy!”

Dette sier skolepedagog Robert M Walker om sine erfaringer med å bruke Klassetrivsel. Walker arbeider som skolepedagog i innskolering på Skolen i Sydhavnen. Han har allerede, da han som merittert pedagogikkstudent skrev bacheloroppgave om Klassetrivsel, og siden gjennom hele sitt pedagogiske virke, systematisk tatt i bruk trivselsverktøyet. Walker ble begeistret over at verktøyet ga muligheten for en innsikt i sosiale og relasjonelle dynamikker, som ellers ikke er åpenbare. En innsikt som kan omsettes til noe som gir praktisk verdi.

Tekstens hovedpunkter:

- Hvordan Klassetrivsel kan anvendes sett fra en skolepedagogs faglige perspektiv
- Hvordan sosiogramspørsmålene kan understøtte arbeidet med klassens relasjonelle samspill
- Hvordan trivselsundersøkelsene avdekker «blindsoner» og forutinntatte holdninger til barna og deres relasjonelle samspill
- Hvordan spesifikke pedagogiske tiltak kan gi marginaliserte barn muligheten til å posisjonere seg på nytt
- Hvordan formuleringen av egne spørsmål i Klassetrivsel kan rette fokus på et spesielt pedagogisk undersøkelsesfelt

Klassetrivsel kvalifiserer det pedagogiske arbeidet

Som skolepedagog har Walker fokus på det relasjonelle samspillet i klassen. Han bruker klassetrivselsverktøyet som et undersøkelsesfelt, hvor han forholder seg nysgjerrig og ydmyk overfor klassens sosiale og relasjonelle rom. Han har bred erfaring med å foreta månedlige undersøkelser med de samme spørsmålene for deretter å følge og beskrive utviklingen over tid.

Walker forteller at den innsikten man får gjennom Klassetrivsel-undersøkelsene, kan deles i teamet rundt klassen og samtidig målrette de pedagogiske tiltakene så effekten av dem økes. Undersøkelsene er samtidig en måte å redusere «blindsoner» og forutinntatte holdninger til barna

og deres relasjonelle samspill. De fleste som arbeider med barn vet at man kan observere mye, men de erkjenner også at det i praksis er umulig å følge med på alt som rører seg i hele barnegruppen. Gang på gang er Walker blitt overrasket over utfallet av en undersøkelse. Undersøkelsen bidrar med verdifull kunnskap, som avviker fra den oppfatningen man hadde i forveien.

Walker forklarer her hvordan han oppfatter «blindsonene»:

«...det kan være, at man har en spesiell forhåndsoppfatning av et barn. At man kanskje ikke er så objektiv i sin tilnærming som man innbiller seg at man er. At man kanskje har noen «blindsoner», «skylapper», noen forestillinger om at noe er på en bestemt måte. At noen relasjoner er på en bestemt måte, at noen barn har en bestemt posisjon i fellesskapet og blir «sett», men faktisk ikke blir det likevel».

Spesielt sosiogramspørsmålene er verdifulle når det handler om å ta temperaturen på klassefellesskapet. Walker anser at sosiogramspørsmålene kan fortelle en hel del om barnas sosiale kapital¹. Walker ser de stablede søylene som et uttrykk for barnas sosiale kapital i klassefellesskapet. Hvis en elev blir valgt av mange av sine klassekamerater, er det et uttrykk for at denne eleven har en høy sosial kapital, og en sterk tilknytning til et fellesskap.

Gjennom sosiogramspørsmålene blir Walker oppmerksom på de barna som befinner seg i periferien av det sosiale fellesskapet. Den innsikten gjør det mulig å iverksette pedagogiske tiltak, slik at de marginaliserte barna kan posisjonere seg på nytt.

Fra viten til handling

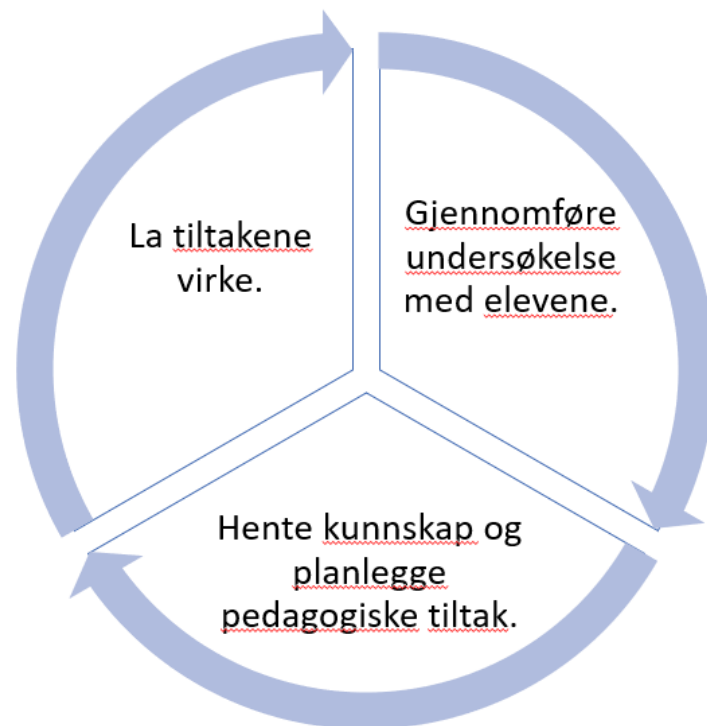
Fremgangsmåten som Walker liker best når han arbeider med Klassetrivsel, er å lage hyppige undersøkelser. Han gjennomfører månedlige undersøkelser med barna, for på den måten mener han at man oppnår de beste forutsetningene for å holde øye med barnas trivsel. Samtidig kan man evaluere de pedagogiske tiltakene som igangsettes.

I forhold til klassefellesskapet har Walker i samarbeid med teamet sitt satt i gang en rekke sosiale aktiviteter, som erfaringsmessig har vist seg å være egnet til å utføre med iPad. Barna har laget små skuespill hvor de tar utgangspunkt i noen rolle- og dilemmakort. Med det utgangspunktet har barna laget sine egne fortellinger, og derved skaper de en ny fortelling og en mer komplett fortelling om hverandre. Deretter gjennomfører Walker en ny undersøkelse og kan registrere at barn som ellers

¹ <https://paedagogik.systime.dk/?id=397>

ikke blir eller i liten grad ville blitt valgt av andre barn, nå i større grad var blir «sett» og valgt av de andre.

Den faste strukturen med månedlige undersøkelser kan se slik ut. Start «klokken 12»:

Figur 1 - Skolevisjoner

Denne metoden sikrer at kunnskap om barnas trivsel hele tiden oppdateres, og at barna fortløpende får mulighet til å la sin stemme bli hørt. Et annet viktig punkt er at en undersøkelse er uttrykk for et "øyeblikksbilde". Resultatene avspeiler barnas trivsel da de gjennomførte undersøkelsen. Ved å lage jevnlig undersøkelser gir man seg selv muligheten til å følge nøye med på barnas trivsel, også over tid. Dette er også sterkt medvirkende til at Walker velger å gjennomføre undersøkelser hyppig - nemlig at han og teamet får mulighet til å følge med.

Verdi i praksis

Utover det å være et nyttig verktøy, gir det også innblikk i og oversikt over barnas relasjoner. Walker nevner i tillegg også hvor enormt tidsbesparende Klassesetivsel er.

«Jeg har vært i praksis så lenge, at jeg husker godt hvordan det var å sitte med papirlapper som barna hadde fylt ut med hverandres navn, når man skulle danne par, grupper, eller på annet vis analogt skulle danne seg et overblikk over barnas sosiale relasjoner».

Med Klassesetivsel går denne prosessen mye raskere og man slipper de frustrasjonene som naturlig følger med når man sitter med det analogt. Til dette arbeidet er det mulig å benytte Klassesetivsel gruppeverktøy. Så snart en undersøkelse med sosiogramspørsmål er ferdigbesvart og avsluttet, har man adgang til gruppeverktøyet, og grupper kan dannes med så lite som fem klikk.

“Man kan spørre om alt mulig og så omsette det til praksis.”

Utover sosiogramspørsmålene har Walker gjort bruk av muligheten til å forme og utvikle egne spørsmål rettet mot den konkrete gruppen av barn.

Innskytelsen fikk han etter et foredrag med Lotus Turéll, hvor hun fortalte, hvordan det var å vokse opp i en familie, som utad virket harmonisk og velfungerende, men som innad hadde endel problemer. Historiene fra foredraget rørte Walker dybt, og han bestemte seg for å utvide spørreammen, for hvorfor skulle det ikke være barn i hans varetekt, som også hadde det på samme måte?

Walker forteller at det var en forutsetning for å introdusere åpne spørsmål, at barna var kjent med verktøyet.

Han bestemte seg for å utvide med et enkelt spørsmål:

Har du en hemmelighet, som du trenger å snakke med en voksen om?

Spørsmålet var et enkeltvalgsspørsmål, hvor barna hadde muligheten til å svare «ja» eller «nei». Hver gang Walker introduserer en undersøkelse, så innleder han med et opplegg for barna. Han fortalte at i de tilfellene hvor barna ga til kjenne at de hadde en hemmelighet, så var det en voksen (lærer eller pedagog) som ville ta hånd om det og prate med dem om hemmeligheten.

Walker gir uttrykk for at han er klar over at dette spørsmålet er kontroversielt, og at man må ha gjort seg noen grundige vurderinger før man spør om det. Spørsmålet krever nemlig at man som ansvarlig voksen ALLTID følger opp besvarelsene og handler i de tilfellene hvor det kreves! *Dette kan ikke*

understrekes nok, og det er også et viktig poeng i seg selv. Man skal ta elevenes svar på alvor og sette av både tid og ressurser når man stiller spørsmål og samler inn informasjon av denne typen fra elevene.

Første gang han stilte barna spørsmålet, var det fire elever, som svarte «ja», og de fikk etterfølgende personlige samtaler, hvor de kunne fortelle om sine kvaler og få den nødvendige hjelpen. I den seneste undersøkelsen deltok 104 barn og av disse svarte 31 at de hadde et problem eller tenkte på noe, som de hadde behov for å snakke med en voksen om.

Samtalene med barn varer typisk fra en halv til en hel time, hvor barnas bekymringer blir hørt, og det iverksettes nødvendige tiltak som adresserer disse bekymringene. Tiltakene kan være alt fra dialog med foreldre til gruppesamtaler. Tiden er vel anvendt, og vurderingen i teamet er at tiltakene øker den psykiske helsen og trivselen til barna. Walker forteller hvordan han i disse situasjonene føler at hans virke som pedagog gjør en stor forskjell for barna og trivselen deres.

Det er ingen tvil om at arbeidet med Klassetrivsel også i fremtiden vil være en del av det pedagogiske virket på Skolen i Sydhavnen. Walker har introdusert Klassetrivsel til flere av sine kolleger, som etterpå har begynt å anvende verktøyet. Fordelene ved å gjennomføre trivselsundersøkelser med Klassetrivsel er også tydelige for dem. Walker forteller også at barnegruppen kan bli oppmerksomme på, hvilken holdning de andre barna har til forskjellige tema. Det er f.eks blitt tydelig at den generelle holdningen i barnegruppen er at det er for mye støy. På den måten er det lettere å arbeide med et fokusområde når barna har en felles innsikt og forståelse for seg selv og andre.

Faktaboks: Sosial kapital

I Pierre Bourdieus begrepsverden brukes ordet kapital i bred forstand. Det skiller mellom forskjellige former for kapital f.eks. økonomisk kapital, kulturell kapital og sosial kapital. Den sosiale kapitalen betegner bl.a. tilgangen til sosiale nettverk, vennskap og deltagelsesmuligheter.

<https://paedagogik.systeme.dk/?id=397>